

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19-04- 05.02/3/126.00.1/Б/ОК20- 2025
	Екземпляр № 1	Арк 36/ 1

ЗАТВЕРДЖЕНО

Науково-методичною радою
Державного університету
«Житомирська політехніка»

протокол від 27 листопада
2024 р. №06

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ для самостійної роботи з навчальної дисципліни «Основи економіки та бізнес-аналізу»

для здобувачів вищої освіти освітнього ступеня «бакалавр»
спеціальності 126 “Інформаційні системи та технології”
освітньо-професійна програма «Системи бізнес-аналітики»
факультет _____ бізнесу та сфери обслуговування _____
(назва факультету)
кафедра _____ інформаційних систем в управлінні та обліку
(назва кафедри)

Схвалено на засіданні
кафедри
інформаційних систем в
управлінні та обліку
(назва кафедри)
26 серпня 2024 р., протокол №
08
Завідувач кафедри
_____ Сергій ЛЕГЕНЧУК

Розробники: д.е.н., проф., професор кафедри інформаційних систем в управлінні та обліку Ірина ЗАМУЛА,
к.е.н., доц., доцент кафедри інформаційних систем в управлінні та обліку Ірина ПОЛІЩУК
(науковий ступінь, посада, ПРІЗВИЩЕ, власне ім'я)

Житомир
2024

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19-04- 05.02/3/126.00.1/Б/ОК20- 2025
	Екземпляр № 1	Арк 36/2

ЗМІСТ

Вступ.....	3
Тема 1. Теоретичні основи економіки.....	5
Тема 2. Теоретичні основи бізнес-аналізу	8
Тема 3. Методичні прийоми та способи бізнес-аналізу.....	13
Тема 4. Планування та моніторинг бізнес-аналізу.....	21
Тема 5. Попередня оцінка проєкту	29
Тема 6. Оцінка результативності проєкту.....	32

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19-04- 05.02/3/126.00.1/Б/ОК20- 2025
	Екземпляр № 1	Арк 36/3

ВСТУП

Метою вивчення дисципліни є формування теоретичних знань та практичних навичок з організації та методики здійснення бізнес-аналізу для розширення розуміння економічних явищ і процесів, що дозволить оцінювати результативність бізнесу та описувати функціональні вимоги суб'єкта прийняття управлінських рішень.

Завданнями дисципліни є: ознайомлення з основами бізнес-аналізу, вміти проводити збір та обробку економічних даних, навчитись використовувати інструментарій бізнес-аналізу, навчитись застосовувати механізм аналізу і прогнозування, навчитись проводити аналітичну оцінку бізнес процесів.

Зміст навчальної дисципліни направлений на формування наступних компетентностей, визначених стандартом вищої освіти зі спеціальності 126 “Інформаційні системи та технології”:

КЗ 3. Здатність до розуміння предметної області та професійної діяльності.

КЗ 6. Здатність до пошуку, оброблення та узагальнення інформації з різних джерел.

КЗ 7. Здатність розробляти та управляти проектами.

КЗ 8. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.

КС 1. Здатність аналізувати об'єкт проектування або функціонування та його предметну область.

КС 8. Здатність управляти якістю продуктів і сервісів інформаційних систем та технологій протягом їх життєвого циклу.

КС 9. Здатність розробляти бізнес-рішення та оцінювати нові технологічні пропозиції.

КС 11. Здатність до аналізу, синтезу і оптимізації інформаційних систем та технологій з використанням математичних моделей і методів.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19-04- 05.02/3/126.00.1/Б/ОК20- 2025
	<i>Екземпляр № 1</i>	<i>Арк 36/4</i>

КС 14. Здатність формувати нові конкурентоспроможні ідеї й реалізовувати їх у проектах (стартапах).

КС 15. Здатність розробляти нові та вдосконалювати існуючі проекти систем бізнес-аналітики на основі засобів проектного аналізу, технік бізнес аналізу, економічного аналізу та реінженірингу бізнес-процесів, визначати структуру, алгоритми розрахунку показників для аналізу і візуалізації даних.

Отримані знання з навчальної дисципліни стануть складовими наступних програмних результатів навчання за спеціальністю 126 “Інформаційні системи та технології”:

ПР 12. Демонструвати навички проектувати, розробляти та вдосконалювати існуючі інформаційні системи бізнес-аналізу, обґрунтовуючи рішення інструментами проектного аналізу, технік бізнес аналізу, економічного аналізу та реінженірингу бізнес-процесів

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19-04- 05.02/3/126.00.1/Б/ОК20- 2025
	Екземпляр № 1	Арк 36/5

Тема 1. Теоретичні основи економіки

1.1. План семінарського заняття

1. Ключові поняття економіки.
2. Структура економіки.
3. Економічні закони і їх сутність.
4. Сутність, структура, роль потреб в розвитку економіки.
5. Відтворення і відтворювальний процес.

1.2. Навчальні завдання

Завдання 1.1

Необхідно проаналізувати причини позитивних та від'ємних відхилень фактичних витрат від планових щодо витрат на збут Звіту про виконання бюджету витрат на розробку та реалізацію продукції заданими таблиці 1.1.

Таблиця 1.1. Звіт про виконання бюджету витрат на розробку та реалізацію продукції за 2023 рік

Показники	Планові витрати, грн	Фактичні витрати, грн	Абсолютне відхилення, грн	Пояснення причин відхилення
1	2	3	4	5
Витрати на рекламну діяльність	5000,00	5154,00	?	У зв'язку зі збільшенням вартості реклами
Витрати на маркетингові дослідження	17070,00	19942,00	?	Внаслідок збільшення витрат на вивчення попиту та пропозиції, дослідження поведінки конкурентів та глибокого аналізу конкурентного середовища
Витрати на ремонт тари; оплата праці та комісійні винагороди продавцям	1678,00	1546,00	?	Внаслідок зменшення витрат на ремонт тари, їх оптимізація
Витрати на відрядження працівників, зайнятих збутом	1403,00	1403,00	?	-
Витрати на транспортування	11560,00	19969,00	?	Внаслідок збільшення кількості точок доставки
Витрати на гарантійний ремонт	2728	2728,00	?	-

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19-04- 05.02/3/126.00.1/Б/ОК20- 2025
	Екземпляр № 1	Арк 36/6

Продовження табл. 1.1

1	2	3	4	5
Витрати пакувальних матеріалів для затарювання готової продукції на складах готової продукції	900,00	1120,00	?	У зв'язку з підвищенням якості упаковок
Витрати на утримання основних засобів, інших матеріальних необоротних активів, пов'язаних зі збутом продукції	12650,00	12881,00	?	Внаслідок зміни способу нарахування амортизації
Поточні витрати	3400,00	3489,00	?	Внаслідок зростання цін на сировину
Витрати контролю	5489,00	5489,00	?	-
Всього	61878,00	73721,00	?	-

1.3. Тестові завдання

1. Продукція, що виготовлена на підприємстві і призначена для продажу, відповідає технічних і якісним характеристикам, передбаченим договором або чинним законодавством, називається:

- А. Виробничі запаси
- Б. Відходи
- В. Готова продукція
- Г. Напівфабрикати
- Д. Незавершене виробництво

2. Галузева структура економіка:

А, Пов'язана з узагальненням інформації про господарську діяльність підприємств відповідно до регіону України.

Б. Пов'язана з узагальненням інформації про господарську діяльність лише торговельних підприємств.

В. Пов'язана з узагальненням інформації про господарську діяльність підприємств, що одержують прибуток.

Г. Пов'язана з узагальненням інформації про господарську діяльність лише виробничих підприємств.

Д, Пов'язана з узагальненням інформації про господарську діяльність підприємств відповідно до КВЕД.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідас ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19-04- 05.02/3/126.00.1/Б/ОК20- 2025
	Екземпляр № 1	Арк 36/7

3. Територіальна структура економіки:

А. Пов'язана з узагальненням інформації про господарську діяльність підприємств в розрізі КВЕД

Б. Пов'язана з узагальненням інформації про господарську діяльність торговельних підприємств

В. Пов'язана з узагальненням інформації про господарську діяльність комерційних підприємств

Г. Пов'язана з узагальненням інформації про господарську діяльність тільки державних підприємств відповідно до регіону

Д. Пов'язана з узагальненням інформації про господарську діяльність підприємств відповідно до регіону

4. Вид виробничих запасів, який є одночасно і предметом праці, і продуктом праці, називається:

А. Допоміжне виробництво

Б. Напівфабрикати

В. Відходи

Г. Незавершене виробництво

Д. Готова продукція

5. Активи, економічні вигоди від використання яких практично відсутні, називаються:

А. Незавершене виробництво

Б. Готова продукція

В. Напівфабрикати

Г. Відходи

Д. Супутня продукція

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідас ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19-04- 05.02/3/126.00.1/Б/ОК20- 2025
	Екземляр № 1	Арк 36/ 8

1.4. Рекомендована література

1. Грицаєнко Г.І., Грицаєнко М.І. Аналіз господарської діяльності: навчальний посібник. Мелітополь: Люкс, 2021. 260 с. URL: <http://surl.li/eeigzd>.

2. Аналіз господарської діяльності: Г. Даценко, Н. Коцеруба, І. Крупельницька, О. Кудирко, І. Лобачева; Київ. нац. торг.-екон. ун-т. Вінниц. торг.-екон. ін-т. Вінниця. 2021. 416 с. – укр. URL: <https://ir.vtei.edu.ua/g.php?fname=27776.pdf>.

ТЕМА 2. Теоретичні основи бізнес-аналізу

2.1. План семінарського заняття

1. Ключові поняття бізнес-аналізу.
2. Організація та інформаційне забезпечення бізнес-аналізу.
3. Бізнес-процеси: сутність, межі та види.
4. Концепції та підходи до удосконалення бізнес-процесів.
5. Основні показники оцінки діяльності підприємства.

2.2. Навчальні завдання

Розв'язок типових завдань

Завдання 2.1

Визначити невідомі показники (табл. 2.1); вказати одиниці виміру; пояснити порядок їх розрахунку; зробити відповідні висновки за результатами проведеного дослідження (у т.ч. назвати можливі причини змін, що відбулися, їх вплив на результати господарської діяльності підприємства).

Таблиця 2.1. Вихідні дані по підприємству ВАТ «Метал»

№ з/п	Показники та коефіцієнти	Од. вим.	I рік	II рік
1	Чистий дохід	тис. грн.	25 000	
2	Середньорічна вартість оборотних засобів	?	?	9 821
3	Середньорічна величина поточних зобов'язань	?	6 720	
4	Коефіцієнт покриття	?		0,9
5	Коефіцієнт оборотності оборотних засобів	?	3,1	
6	Обсяги реалізації продукції	тис. шт.		2 200
7	Відпускна ціна одиниці продукції	грн.	12	15
8	Собівартість одиниці продукції	?	8	
9	Рентабельність продажу	?		8,4
10	Рентабельність продукції	?		

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19-04- 05.02/3/126.00.1/Б/ОК20- 2025
	Екземпляр № 1	Арк 36/9

Розв'язок.

Розрахунок показників за I рік:

Середньорічна вартість оборотних засобів = Чистий дохід /
Коефіцієнт оборотності оборотних засобів

Середньорічна вартість оборотних засобів = 25 000 / 3,1 = **8 064,5 тис.**

грн.

Коефіцієнт покриття = Середньорічна вартість оборотних засобів /
Середньорічна величина поточних зобов'язань

Коефіцієнт покриття = 8

064,5 / 6 720 = **1,2** Обсяги

реалізації = Виручка / Ціна

Виручка = Чистий дохід ×

1,2

Виручка = 25 000 × 1,2 = 30 000 тис. грн.

Обсяги реалізації = 30 000 / 12 = **2 500 тис. шт.**

Рентабельність продажу = Валовий прибуток / Чистий

дохід × 100 % Валовий прибуток = Чистий дохід –

Собівартість реалізованої продукції

Собівартість реалізованої продукції = Обсяги реалізації × Собівартість

одиниці продукції Собівартість реалізованої продукції = 2 500 тис. шт. × 8

= 20 000 тис. грн.

Валовий прибуток = 25 000 – 20 000 = 500 тис. грн.

Рентабельність продажу = 500 / 25 000 × 100 % = **20 %**

Рентабельність продукції = Валов. прибуток / Собівар. реалізованої

продукції × 100 % Рентабельність продукції = 500 / 20 000 × 100 % = **25**

%

Розрахунок показників за II рік:

Виручка = Обсяги

реалізації * Ціна

Виручка = 2 200 × 15 =

33 000 тис. грн. Чистий

дохід = Виручка / 1,2

Чистий дохід = 33 000 / 1,2 = **27 500 тис. грн.**

Середньорічна величина поточних зобов'язань = Середньорічна
вартість оборотних засобів / Коефіцієнт покриття

Середньорічна величина поточних зобов'язань = 9 821 / 0,9

=

= 10 912,2 тис. грн.

Коефіцієнт оборотності оборотних засобів = Чистий дохід /

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19-04- 05.02/3/126.00.1/Б/ОК20- 2025
	Екземпляр № 1	Арк 36/10

Середньорічна вартість оборотних засобів

Коефіцієнт оборотності оборотних засобів = $27\,500 /$

$9\,821 = \mathbf{2.8}$ Валовий прибуток = Чистий дохід ×

Рентабельність продажу / 100 % Валовий прибуток =

$27\,500 \times 0,084 = 2\,310$ тис. грн.

Собівартість реалізованої продукції = Чистий дохід –

Валовий прибуток Собівартість реалізованої продукції =

$27\,500 - 2\,310 = 25\,190$ тис. грн.

Собівартість одиниці продукції = $25\,190 / 2\,200 = \mathbf{11.5}$ грн.

Рентабельність продукції = $2\,310 / 25\,190 \times 100\% = \mathbf{9.2\%}$

Результати розрахунків заносимо до аналітичної таблиці 1.2 та визначаємо абсолютні і відносні відхилення показників для окреслення тенденцій їх зміни та формування відповідних висновків.

Завдання для самопідготовки

Завдання 2.2

Вказати одиниці виміру показників та визначити невідомі показники, зробити відповідні висновки (табл. 2.2).

Таблиця 2.2. Вихідні дані по підприємству ТОВ “Мрія”

№ з/п	Показник та коефіцієнт	Од. вим.	I-й кв.	II-й кв.
1	Валовий прибуток	тис. грн.	240	320
2	Собівартість реалізованої продукції	?	1200	?
3	Середньорічна вартість оборотних засобів	?	?	800
4	Коефіцієнт оборотності оборотних засобів	?	3,8	?
5	Тривалість одного обороту оборотних засобів	Дні	?	40

Завдання 2.3

Визначити невідомі показники, вказати одиниці виміру (табл. 2.3), зробити відповідні висновки.

Таблиця 2.3. Вихідні дані по підприємству ТОВ “ІСТ Сервіс”

№з/п	Показники	Од. вим.	I-й кв.	II-й кв.
1	2	3	4	5
1	Чистий дохід	грн.	?	32000
2	Собівартість одиниці продукції	?	?	12
3	Відпускна ціна одиниці продукції	грн.	18	22
4	Обсяги реалізації продукції	шт.	2500	?
5	Збиток від інших операцій	?	?	556
6	Чистий прибуток	?	2233	?
7	Короткострокові зобов'язання	?	?	5860

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19-04- 05.02/3/126.00.1/Б/ОК20- 2025
	Екземпляр № 1	Арк 36/ 11

Продовження табл. 2.3

1	2	3	4	5
8	Середньорічна вартість оборотних засобів	?	7821	?
9	Середньорічна вартість основних засобів	?	4531	?
10	Коефіцієнт покриття	?	0,7	?
11	Коефіцієнт оборотності оборотних засобів	?	?	2,1
12	Рентабельність продукції	%	?	?
13	Рентабельність продаж	%	10,6	?
14	Рентабельність виробництва	%	?	31

Завдання 2.4.

Вказати одиниці виміру показників та визначити невідомі показники (табл. 2.4), зробити відповідні висновки.

Таблиця 2.4. Вихідні дані по підприємству ТОВ “Магнолія”

№ з/п	Показник та коефіцієнт	Одиниця виміру	I-й квартал	II-й квартал
1	2	3	4	5
1	Чистий дохід	тис. грн.	680	920
2	Середньорічна вартість оборотних засобів	?	?	800
3	Середньорічна вартість основних засобів	?	?	?
4	Коефіцієнт оборотності оборотних засобів	?	?	?
5	Тривалість одного обороту оборотних засобів	Дні	25	18
6	Фондовіддача	?	1,6	?
7	Фондомісткість	?	?	0,58
8	Середньоспискова чисельність працюючих	чол.	102	96
9	Продуктивність праці	?	?	?

Завдання 2.5

Визначити невідомі показники (табл. 2.5), зробити відповідні висновки.

Таблиця 2.5. Вихідні дані по підприємству ТОВ “Концерн”

№ з/п	Показники	Од. виміру	I-ий квартал	II-й квартал
1	Валовий прибуток	тис. грн.	200	300
2	Собівартість реалізованої продукції	тис. грн	?	650
3	Середньорічна вартість основних засобів	тис. грн	2900	?
4	Середньоспискова чисельність працівників	чол.	110	?
5	Продуктивність праці	тис. грн./чол.	7,91	?
6	Фондоозброєність праці		?	30,1
7	Фондомісткість		?	3,17

2.3. Тестові завдання

1. Відношення валового прибутку до собівартості продукції – це показник?

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19-04- 05.02/3/126.00.1/Б/ОК20- 2025
	Екземпляр № 1	Арк 36/ 12

- А. фондоддачі
- Б. рентабельності активів
- В. рентабельності продукції
- Г. рентабельності реалізації продукції
- Д. витрат на 1 гривню товарної продукції
2. Відношення обсягу чистого доходу до вартості оборотних активів – це показник?
- А. фондоддачі
- Б. коефіцієнт покриття
- В. коефіцієнт оборотності оборотних активів
- Г. коефіцієнт використання матеріалів
- Д. рентабельність реалізації
3. Відношення суми фінансового результату до оподаткування до середньорічної вартості основних і оборотних засобів – це?
- А. коефіцієнт стимулювання фінансової діяльності
- Б. коефіцієнт ефективності використання фінансового капіталу
- В. рентабельність капіталу (виробництва)
- Г. рентабельність продукції
- Д. рентабельність основних засобів.
4. Валовий прибуток – це?
- А. різниця між виручкою від реалізації продукції і її фактичною собівартістю реалізації
- Б. різниця між чистим доходом та собівартістю продукції
- В. виручка від реалізації продукції
- Г. різниця між фактичною і плановою собівартістю реалізованої продукції
- Д. вартість продукції відвантаженої та оплаченої покупцями.
5. Показник, який розраховується як відношення середньорічної вартості основних засобів до середньоспискової чисельності робітників?

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19-04- 05.02/3/126.00.1/Б/ОК20- 2025
	Екземпляр № 1	Арк 36/13

- А. фондоозброєність
- Б. коефіцієнт придатності основних засобів
- В. коефіцієнт оновлення основних засобів
- Г. фондоддача
- Д. фондомісткість

2.4. Рекомендована література

1. Грицаєнко Г.І., Грицаєнко М.І. Аналіз господарської діяльності: навчальний посібник. Мелітополь: Люкс, 2021. 260 с. URL: <http://surl.li/eeigzd>.

2. Аналіз господарської діяльності: Г. Даценко, Н. Коцеруба, І. Крупельницька, О. Кудирко, І. Лобачева; Київ. нац. торг.-екон. ун-т. Вінниц. торг.-екон. ін-т. Вінниця. 2021. 416 с. – укр. URL: <https://ir.vtei.edu.ua/g.php?fname=27776.pdf>.

ТЕМА 3. МЕТОДИЧНІ ПРИЙОМИ ТА СПОСОБИ БІЗНЕС-АНАЛІЗУ

3.1. План семінарського заняття

1. Методичний прийом порівняння в аналітичних дослідженнях: особливості застосування.
2. Використання абсолютних, відносних та середніх величин.
3. Побудова рядів динаміки для потреб економіки.
4. Прийом групування інформації.
5. Використання прийому балансового узагальнення.
6. Прийоми графічного та табличного відображення аналітичних даних.
7. Факторний аналіз.

3.2. Навчальні завдання Розв'язок типових завдань

Завдання 3.1

На основі даних форми № 1 “Баланс (Звіт про фінансовий стан)” ПрАТ «Молочна радість» необхідно провести вертикальний та горизонтальний аналіз активів і пасивів підприємства.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідас ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19-04- 05.02/3/126.00.1/Б/ОК20- 2025
	Екземпляр № 1	Арк 36/ 14

Розв’язок. Проведемо аналіз структури активів і пасивів ПрАТ «Молочна радість» у розрізі його розділів станом на 31.12.2018 р. (табл. 3.1).

Висновки. На основі даних форми № 1 “Баланс (Звіт про фінансовий стан)” встановлено, що на кінець 2018 року спостерігається зменшення господарських засобів підприємства на 328 тис. грн. або 0,07 %, що свідчить про згортання масштабів діяльності підприємства, яке насамперед було спричинене спрямуванням активів підприємства на покриття його зобов’язань. Зокрема, в повному обсязі було погашено наявну на початок року поточну кредиторську заборгованість за довгостроковими зобов’язаннями на суму 73246 тис. грн. та зменшено величину інших поточних зобов’язань.

Зменшення активів підприємства відбулося за рахунок зменшення на кінець року величини необоротних активів на 0,15 % за рахунок зростання величини нарахованої амортизації на нематеріальні активи та основні засоби, часткового завершення капітального будівництва, списання інших необоротних активів тощо. Стосовно оборотних активів, то на кінець року спостерігається зростання їх величини на 0,08 % внаслідок збільшення вартості запасів (що насамперед могло бути зумовлене зростанням залишків на складах нереалізованої готової продукції та товарів), дебіторської заборгованості за продукцію, товари, роботи, послуги та з бюджетом, а також інших оборотних активів. Зазначене спричинило структурні зрушення в активах підприємства.

Зокрема, хоча необоротні активи і займають найбільшу питому вагу у структурі активів як на початок, так і на кінець року (що пов’язано зі специфікою виробничої діяльності підприємства, яка потребує значних виробничих потужностей, а також постійного їх оновлення та модернізації), проте їх частка на кінець року знизилась з 63,39 % до 63,34%. При цьому, частка оборотних активів, навпаки, зросла на кінець 2018 року на 0,05 п.с. і становила 36,66 %.

У структурі пасивів підприємства найбільших питому вагу як на початок року, так і на кінець року займав власний капітал підприємства – 72,08% та 82,13% відповідно. Протягом року вартість власного капіталу збільшилася на 48571 тис. грн. (13,87%) за рахунок зростання величини нерозподіленого прибутку. Крім того, власний капітал підприємства як на початок, так і на кінець 2018 р. перевищував залучений капітал, а саме: на початок року – на 214514 тис. грн, або 158,16 %, а на кінець року – на 311984 тис. грн, або 359,70 %. Найменшу питому вагу протягом року займали довгострокові зобов’язання і забезпечення, величина яких

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідас ДСТУ ISO 9001:2015		Ф-19-04- 05.02/3/126.00.1/Б/ОК20- 2025	
	Екземпляр № 1		Арк 36/ 15	

зменшилася на 837 тис. грн. або 10,28% за рахунок використання коштів цільового фінансування підприємства. Зміни у складі власного та залученого капіталів свідчать про посилення автономності підприємства та високий рівень його незалежності від зовнішніх джерел фінансування.

Таблиця 3.1. Аналіз структури активів і пасивів ПрАТ «Молочна радість» у розрізі його розділів станом на 31.12.2018 р.

Розділи балансу	На початок року		На кінець року		Відхилення		
	Сума, тис.грн.	Питома вага, %	Сума, тис.грн.	Питома вага, %	Абсолютне, тис. грн.	Відносне, %	п.с.
Актив балансу							
Необоротні активи	307939	63,39	307474	63,34	-465	-0,15	-0,05
Оборотні активи	177841	36,61	177978	36,66	137	0,08	0,05
Групи вибуття	-	-	-	-	-	-	-
Разом	485780	100,00	485452	100,00	-328	-0,07	0,00
Пасив балансу							
Власний капітал	350147	72,08	398718	82,13	48571	13,87	10,05
Довгострокі зобов'язання і забезпечення	8140	1,68	7303	1,51	-837	-10,28	-0,17
Поточні зобов'язання і забезпечення	127493	26,24	79431	16,36	-48062	-37,70	-9,88
Зобов'язання, пов'язані з групами вибуття	-	-	-	-	-	-	-
Разом	485780	100,00	485452	100,00	-328	-0,07	0,00

Завдання для самопідготовки

Завдання 3.2

Визначити середню заробітну плату робітників на ТОВ «Промнад» (табл. 3.2). Зробити відповідні висновки.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19-04- 05.02/3/126.00.1/Б/ОК20- 2025
	Екземпляр № 1	Арк 36/ 16

Таблиця 3.2. Вихідні дані по підприємству ТОВ “Промнад”

Групи робітників по заробітній платі, грн.	3800-4000	4000-5000	5000-6500	6500-7000	7000-7500	7500 і більше	Разом
Кількість робітників	5	40	34	17	5	13	?

Завдання 3.3

Визначити середній відсоток забракованих виробів; середню вартість одиниці продукції; середні витрати виробництва (табл. 3.3). Зробити відповідні висновки.

Таблиця 3.3. Вихідні дані по виробничому об’єднанню «Галичанка»

Виріб	Виготовлено, шт.	Забраковано, %	Собівартість, грн./шт
Блузи	12400	1,2	200
Сукні	8900	2,0	420
Спідниці	9060	1,8	260

Завдання 3.4

За наведеними даними у таблиці 3.4 визначити усі можливі види відносних величин; зробити відповідні висновки.

Таблиця 3.4. Виробництво цукерок на підприємстві ТзОВ “Солодоці” та на підприємстві-конкурентіВ ТзОВ “Смак”, тис. грн.

Вид цукерок	ТзОВ “Зоряночка”			ТзОВ «Смак»	
	I-й рік	II-й рік		I-й рік	II-й рік
		план	факт		
Ромашка	701,0	700,0	661,8	801,6	811,4
Корівка	841,6	871,0	891,0	761,0	801,0
Прометей	778,4	800,0	791,0	821,0	781,2
Грильяж	501,0	510,0	541,6	501,8	510,6
Стріла	713,4	681,0	661,8	591,2	600,4
Разом	?	?	?	?	?

Завдання 3.5

Провести за даними табл. 3.5 аналіз динаміки обсягів виробництва та валового прибутку; оцінити ефективність господарювання кожного з підприємств; зробити відповідні висновки.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19-04- 05.02/3/126.00.1/Б/ОК20- 2025
	Екземпляр № 1	Арк 36/17

Таблиця 3.5. Вихідні дані по підприємствах ТзОВ “Крафт” та ТзОВ “Люкс”

Період	ТзОВ “Крафт”		ТзОВ “Люкс”	
	обсяг виробництва, тис. грн.	валовий прибуток, тис. грн.	обсяг виробництва , тис.грн.	валовий прибуток, тис.грн.
I квартал	1480	230	1801	263
II квартал	1523	249	1561	252
III квартал	151	238	1628	234
IV квартал	1285	188	1483	240
Разом	?	?	?	?
I квартал	1435	225	1276	203
II квартал	1276	173	1493	219
III квартал	1575	220	1530	249
IV квартал	1629	234	1628	254
Разом	?	?	?	?

Завдання 3.6

За даними таблиці 3.6 обчислити ланцюгові характеристики динаміки: абсолютні прирости і темпи приросту, абсолютні значення 1% приросту. Показати взаємозв'язок названих характеристик. Зробити відповідні висновки.

Таблиця 3.6. Динаміка обсягів витрат на збут ТОВ “Пресцентр”

Рік	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Витрати на збут, тис. грн.	226,0	279,2	250,4	236,4	248,5	355,6	369,5

Завдання 3.7

Провести аналіз структури операційних витрат ТзДВ «Нова мрія» за 2023 рік на основі даних таблиці 3.7. Зробити висновки.

Таблиця 3.7. Місце амортизаційних відрахувань у структурі операційних витрат ТзДВ «Нова мрія» на 31.12.2023 р.

Елементи операційних витрат	На 31.12. 2022 року		На 31.12.2023		Відхилення		
	сума, тис. грн.	питома вага %	сума, тис. грн.	питома вага, %	абсолютне, тис. грн	відносне, %	пунктів структури
1	2	3	4	5	6	7	8
Матеріальні затрати	1763122		1944364				

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19-04- 05.02/3/126.00.1/Б/ОК20- 2025
	Екземпляр № 1	Арк 36/ 18

Продовження табл.3.7

1	2	3	4	5	6	7	8
Витрати на оплату праці	74980		109285				
Відрахування на соціальні заходи	16408		23122				
Амортизація	27668		37373				
Інші операційні витрати	343904		417386				
Разом	?	100	?	100			x

Завдання 3.8

Провести аналіз структури операційних витрат ТзДВ «Сучасні технології» за 2023 рік на основі даних таблиці 3.8. Зробити висновки.

Таблиця 3.8. Місце амортизаційних відрахувань у структурі операційних витрат ТзДВ «Сучасні технології» на 31.12.2023 р.

Елементи операційних витрат	На 31.12. 2022 року		На 31.12.2023		Відхилення		
	сума, тис. грн.	питома вага %	сума, тис. грн.	питома вага, %	абсолютне, тис. грн	відносне, %	пунктів структури
Матеріальні затрати	102300		114464				
Витрати на оплату праці	80000		92287				
Відрахування на соціальні заходи	18000		21124				
Амортизація	10560		11350				
Інші операційні витрати	45000		47500				
Разом	?	100	?	100			x

Завдання 3.9

Визначити результативний показник, розрахувати вплив факторів на його зміну всіма можливими способами (табл. 3.9); зробити висновки.

Таблиця 3.9. Вихідні дані по підприємству ТОВ «Гефест»

Показники	Одиниця виміру	Минулий рік	Звітний рік
Кількість робітників	чол.	200	197
Кількість робочих днів	дні	430	440
Середньоденний виробіток	грн.	50,6	55,4

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19-04- 05.02/3/126.00.1/Б/ОК20- 2025
	Екземпляр № 1	Арк 36/19

Завдання 3.10

Визначити результативний показник та розрахувати вплив факторів на його зміну всіма можливими способами (табл. 3.10). Зробити відповідні висновки.

Таблиця 3.10. Вихідні дані по підприємству ТОВ «Аванс»

Показники	Одиниця виміру	I-е півріччя	II-е півріччя
Чисельність робітників	чол.	125	109
Кількість відпрацьованих днів	дні	157	161
Середньоденна заробітна плата	грн.	189	191

Завдання 3.11

Побудувати факторну модель валового прибутку і розрахувати вплив факторів на його зміну всіма способами (табл. 3.11). Зробити відповідні висновки.

Таблиця 3.11. Вихідні дані по підприємству ТОВ «Мегаполіс»

Показник	Значення показника	
	2022 р.	2023 р.
Обсяг продажу, тис шт.	1000	900
Ціна виробу, грн.	?	240
Собівартість виробу, грн.	140	?
Валовий прибуток, тис. грн.	30000	36000

Завдання 3.12

Визначити результативний показник «рентабельність капіталу (виробництва)», розрахувати вплив факторів на зміну результативного показника (табл. 3.12). Зробити відповідні висновки.

Таблиця 3.12. Вихідні дані по підприємству ТОВ «Константа», тис. грн.

Показники	I-ше півріччя	II-ге півріччя
Валовий прибуток	409,0	335,4
Прибуток, отриманий від інвестиційної діяльності	41,0	48,6
Прибуток, отриманий від фінансової діяльності	67,8	80,5
Середньорічна вартість основних засобів	1443,4	1456,5
Середньорічна вартість оборотних засобів	176,5	200,5

3.3. Тестові завдання

1. Вид порівняльного аналізу, що застосовується при порівнянні показників за ряд періодів (років) та визначення основної тенденції динаміки показника, називається?

А. комплексним

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідас ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19-04- 05.02/3/126.00.1/Б/ОК20- 2025
	Екземпляр № 1	Арк 36/ 20

Б. одновимірним

В. вертикальним

Г. трендовим

Д. багатовимірним

2. Вид порівняльного аналізу, який використовується при вивченні структури економічних явищ та процесів, а також вплив факторів на рівень результативних показників шляхом порівняння їх величини до та після виміру впливу відповідного фактору?

А. вертикальний

Б. горизонтальний

В. багатовимірний

Г. одновимірний

Д. прогнозний

3. Вид порівняльного аналізу, який використовується для визначення абсолютних і відносних відхилень фактичного рівня досліджуваних показників від рівня, взятого за базу порівняння?

А. вертикальний

Б. горизонтальний

В. багатовимірний

Г. одновимірний

Д. прогнозний

4. До абсолютних показників належать?

А. темп зростання чисельності працівників

Б. рентабельність продукції

В. обсяг реалізованої продукції

Г. індекс цін

Д. плінність кадрів

5. Якщо відносний показник виконання плану дорівнює 93 %, то:

А. план перевиконаний на 93 %

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19-04- 05.02/3/126.00.1/Б/ОК20- 2025
	Екземпляр № 1	Арк 36/ 21

- Б. план недовиконаний на 7 %
- В. заплановано збільшити обсяг виробництва продукції на 93 %
- Г. заплановано зменшити обсяг виробництва продукції на 7 %
- Д. план недовиконаний на 93 %

3.4. Рекомендована література

1. Грицаєнко Г.І., Грицаєнко М.І. Аналіз господарської діяльності: навчальний посібник. Мелітополь: Люкс, 2021. 260 с. URL: <http://surl.li/eeigzd>.

2. Аналіз господарської діяльності: Г. Даценко, Н. Коцеруба, І. Крупельницька, О. Кудирко, І. Лобачева; Київ. нац. торг.-екон. ун-т. Вінниц. торг.-екон. ін-т. Вінниця. 2021. 416 с. – укр. URL: <https://ir.vtei.edu.ua/g.php?fname=27776.pdf>.

Тема 4. Планування та моніторинг бізнес-аналізу

4.1. План семінарського заняття

1. Організація бізнес-планування на підприємстві.
2. Стадії реалізації бізнес-плану.
3. Методика створення бізнес-плану.

4.2. Навчальні завдання

Завдання 4.1

Необхідно скласти бізнес-план підприємства (таблиці 4.1-4.16). Навести перелік сировини й матеріалів, склад обладнання та транспортних засобів, необхідних для виробництва, витрати основних матеріалів на 1 виріб, витрати допоміжних матеріалів на 1 виріб, витрати на оплату праці за місяць, штатний розпис, витрати на електроенергію, величину амортизаційних відрахувань, витрати на оренду приміщення, зведені дані для розрахунку собівартості, розрахунок виробничої собівартості, виручки, прибутку та рентабельності продукції кожного виробу.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19-04- 05.02/3/126.00.1/Б/ОК20- 2025
	Екземпляр № 1	Арк 36/ 22

Таблиця 4.1. Ціни оптові та роздрібні на готову продукцію ТзОВ «Вишукана»

Вид готової продукції	Роздріб	Опт
Жіночий костюм «Нарада»		Від 3-5 шт. Від 5-10 шт. Від 10 і більше
Жіночий костюм «Подія»		Від 3-5 шт. Від 5-10 шт. Від 10 і більше
Жіночий костюм «Комфорт»		Від 3-5 шт. Від 5-10 шт. Від 10 і більше

Таблиця 4.2. Ціни на ринку оптові та роздрібні на жіночі костюми

Вид готової продукції	Роздріб	Опт
Жіночий костюм «Нарада»		Від 3-5 шт. Від 5-10 шт. Від 10 і більше
Жіночий костюм «Подія»		Від 3-5 шт. Від 5-10 шт. Від 10 і більше
Жіночий костюм «Комфорт»		Від 3-5 шт. Від 5-10 шт. Від 10 і більше

Таблиця 4.3. Перелік сировини й матеріалів

Найменування	Ціна, грн.	Одиниці виміру	Підприємство-постачальник
Вельвет "MANCHESTER"	180,00	м	COUTURIER
ТРИКОТАЖ ВЕЛЬВЕТ	150,00	м	COUTURIER
Гудзики	1	шт	StarTex
Нитки 40/2 SVtex 1307 сірий	41,00	катушка	StarTex
Резинка	2,00	м	StarTex
Мереживо S4158 білий	15	м	StarTex

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19-04- 05.02/3/126.00.1/Б/ОК20- 2025
	Екземпляр № 1	Арк 36/23

Таблиця 4.4. Склад обладнання та транспортних засобів, необхідних для виробництва

Найменування основних засобів	Постачальник	Кількість	Ціна, грн.	Вартість, грн.
Швейна машина Промислова швейна машина Jack JK-F5	Jack Sewing Vachine Co., Ltd	2	17544	
Оверлок 14SH654	SINGER	1	10560	
Парогенератор з праскою	Battistella Vaporbaby Inox Італія	1	18450	
Гудзикова швейна машина Jack JK-T1377E, електромеханічна гудзикова швейна машина ланцюгового стібка з вбудованим сервомотором	Jack Sewing Vachine Co., Ltd	2	43250	
Стіл виробничий KB CB-4 1000x500 з полицею	Кий-В, Україна	2	4390	
Mercedes-Benz Vito	Німеччина	1	840000	
Разом	х	х	х	

Таблиця 4.5. Витрати основних матеріалів на 1 виріб (1 костюм)

№ з/п	Найменування основного матеріалу	Жіночий костюм «Нарада»		Жіночий костюм «Подія»		Жіночий костюм «Комфорт»	
		Необхідна кількість	Сума, грн.	Необхідна кількість	Сума, грн.	Необхідна кількість	Сума, грн.
1	Вельвет "MANCHESTER"	3 м		3 м		–	–
2	ТРИКОТАЖ ВЕЛЬВЕТ	–	–	–	–	3 м	
3	Нитки	1 катушка	41	1 катушка	41	1 катушка	41
4	Резинка	0,5 м	1	0,5 м	1	0,5 м	1
	Разом						

Таблиця 4.6. Витрати допоміжних матеріалів на 1 виріб (1 костюм)

№ з/п	Найменування допоміжного матеріалу	Жіночий костюм «Нарада»		Жіночий костюм «Подія»		Жіночий костюм «Комфорт»	
		Необхідна кількість	Сума, грн.	Необхідна кількість	Сума, грн.	Необхідна кількість	Сума, грн.
1	Мереживо	1 м	15	1 м	15	-	-
2	Гудзики	12 шт	12	12 шт	12	12 шт	12
	Разом	х				х	

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19-04- 05.02/3/126.00.1/Б/ОК20- 2025
	Екземпляр № 1	Арк 36/24

Таблиця 4.7. Витрати на оплату праці за місяць

№ з/п	Статті витрат на оплату праці	Сума, грн.
1	Основна заробітна плата	43000
2	Додаткова заробітна плата	
3	Відрахування на соціальні заходи (22 % від основної та додаткової заробітної плати)	
Разом		

Таблиця 4.8. Штатний розпис ТзОВ «Вишукана»

№ з/п	Посада	Чисельність	Місячний середній оклад, грн.	Фонд оплати праці за місяць, грн.
1	Директор	1	12000	12000
2	Бухгалтер	1	9000	9000
3	Швачка	2	7500	15000
4	Водій	1	7000	7000
Разом		5	x	43000

Таблиця 4.9. Витрати на електроенергію ТзОВ «Вишукана» за 1 день

№ з/п	Найменування устаткування	Потужність кВт. Год.	Кількість	Час роботи на день год.	Енерговитрати, кВт.-год.
1	Швейна машина Промислова швейна машина Jack JK-F5	0,5	2	10	10
2	Оверлок 14SH654	0,5	1	4	2
3	Парогенератор з праскою	1	1	2	2
4	Гудзикова швейна машина Jack JK-T1377E, електромеханічна гудзикова швейна машина ланцюгового стібка з вбудованим сервомотором	0,2	2	5	2
Разом		x	x	x	16

Таблиця 4.10. Величина амортизаційних відрахувань ТзОВ «Вишукана»

№ з/п	Найменування основних засобів	Первісна вартість, грн.	Ліквідацій на вартість, грн.	Кількість років корисної експлуатації, р.	Сума амортизаційних відрахувань річна, грн.
1	2	3	4	5	6
1	Швейна машина Промислова швейна машина Jack JK-F5	35088	1088	5	
2	Оверлок 14SH654	10560	560	5	
3	Парогенератор з праскою	18450	450	5	

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19-04- 05.02/3/126.00.1/Б/ОК20- 2025
	Екземпляр № 1	Арк 36/ 25

Продовження табл.4.10

1	2	3	4	5	6
4	Гудзикова швейна машина Jack JK-T1377E, електромеханічна гудзикова швейна машина ланцюгового стібка з вбудованим сервомотором	86500	1500	5	
5	Стіл виробничий KB СВ-4 1000x500 з полицею	8780	0	5	
6	Mercedes-Benz Vito	840000	40000	5	
Разом		x	x	x	

Таблиця 4.11. Витрати на оренду приміщення ТзОВ «Вишукана»

Найменування орендованого об'єкта	Місячна ціна за одиницю, грн.	Одиниця виміру	Вартість оренди річна, грн.
Приміщення, 100 м ²	70	м ²	

Таблиця 4.12. Зведені дані для розрахунку собівартості ТзОВ «Вишукана»

№ з/п	Статті витрат	Види продукції			Сума, грн.	Обґрунтування
		Жіночий костюм «Нарада»	Жіночий костюм «Подія»	Жіночий костюм «Комфорт»		
1	2	3	4	5	6	7
Обсяг виробництва на рік		1400	2000	1350		
1	Сировина і матеріали					
2	Купівельні напівфабрикати та комплектуючі вироби, роботи і послуги виробничого характеру сторонніх підприємств і організацій	4500	6000	5500	16000	
3	Паливо та енергія на технологічні цілі					
4	Зворотні відходи	–	–	–	–	
5	Основна заробітна плата					
6	Додаткова заробітна плата					
7	Відрахування на соціальне страхування					

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19-04- 05.02/3/126.00.1/Б/ОК20- 2025
	Екземпляр № 1	Арк 36/ 26

Продовження табл.4.12

1	2	3	4	5	6	7
8	Витрати на утримання та експлуатацію устаткування					
А)	Амортизаційні відрахування на основні засоби					
Б)	Експлуатаційні відрахування на основні заходи	2500	2500	2500	7500	
9	Загальновиробничі витрати					
А)	Витрати на організацію і управління виробництвом					
Б)	На опалення, освітлення і зв'язок	12000	12000	12000	36000	
В)	Транспортні витрати					
Г)	На орендну плату					
Д)	На охорону і протипожежну безпеку	7000	7000	7000	21000	
10	Витрати від браку	–	–	–	–	
11	Інші виробничі витрати	–	–	–	–	
12	Супутня продукція	–	–	–	–	
Разом						

Таблиця 4.13. Розрахунок виробничої собівартості кожного виробу ТзОВ «Вишукана»

№ з/п	Вид продукції	Загальні витрати на виробництво, грн.	Обсяг виготовлення, од.	Виробничі витрати на од. продукції
1	Жіночий костюм «Нарада»			
2	Жіночий костюм «Подія			
3	Жіночий костюм «Комфорт»			
Разом				

Таблиця 4.14. Розрахунок виручки ТзОВ «Вишукана»

№ з/п	Вид продукції	Обсяг	Ціна, грн.	Виручка, грн.
1	Жіночий костюм «Нарада»			
2	Жіночий костюм «Подія			
3	Жіночий костюм «Комфорт»			
Разом				

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19-04- 05.02/3/126.00.1/Б/ОК20- 2025
	Екземпляр № 1	Арк 36/ 27

Таблиця 4.15. Розрахунок прибутку ТзОВ «Вишукана»

№ з/п	Вид продукції	Виручка, грн.	Собівартість, грн.	Прибуток, грн.
1	Жіночий костюм «Нарада»			
2	Жіночий костюм «Подія			
3	Жіночий костюм «Комфорт»			
Разом				

Таблиця 4.16. Розрахунок рентабельності продукції ТзОВ «Вишукана»

№ з/п	Вид продукції	Рентабельність продукції, %
1	Жіночий костюм «Нарада»	
2	Жіночий костюм «Подія	
3	Жіночий костюм «Комфорт»	
Разом		

4.3. Тестові завдання

1. Річна сума амортизаційних відрахувань визначається за наступною формулою при використанні прямолінійного методу:

А. Первісна вартість:12

Б. (Первісна вартість+ Ліквідаційна вартість): Термін корисної експлуатації об'єкта

В. Первісна вартість - Ліквідаційна вартість

Г. Ліквідаційна вартість: Термін корисної експлуатації об'єкта

Д. (Первісна вартість - Ліквідаційна вартість): Термін корисної експлуатації об'єкта

2. Сума ЄСВ від заробітної плати кухара 11000 грн. за приготування 50 л борщу за вересень 2024 року становить:

А. 2420

Б. 2300

В. 2000

Г. 2200

Д. 2560.

3. Сума основних матеріалів на пошиття 1 костюму складає 600 грн., сума допоміжних матеріалів 150 грн. Визначити суму матеріальних витрат на виготовлення 450 костюмів:

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19-04- 05.02/3/126.00.1/Б/ОК20- 2025
	Екземпляр № 1	Арк 36/ 28

А. 270000

Б. 200000

В. 330500

Г. 337500

Д. 67500

4. До собівартості продукції включається показник:

А. Амортизаційні відрахування

Б. Ліквідаційна вартість

В. Термін корисної експлуатації обладнання

Г. Первісна вартість

Д. Всі відповіді правильні

5. На підприємстві працюють директор, бухгалтер, 2 кондитера, водій. Місячна основна заробітна плата одного кондитера складає 15000 грн., директора - 29000 грн., бухгалтера - 23000 грн., водія - 12000 грн. Додаткова заробітна плата складає 20 % від основної заробітної плати. ЄСВ 22 %. Визначити річну суму витрат на оплату праці працівників основного виробництва:

А. 21960

Б. 210000

В. 300000

Г. 500000

Д. 527040

4.4. Рекомендована література

1. Бізнес-планування: навчальний посібник до виконання розрахункової роботи для студентів першого (бакалаврського) рівня галузі знань 07 «Управління та адміністрування» спеціальності 073 «Менеджмент» освітньо-професійної програми «Менеджмент і бізнес-адміністрування» першого. Уклад.: Ж. Жигалкевич. – Електронні текстові дані (1 файл: __ Мбайт). Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2021. 36 с. URL: <http://surl.li/ixnktw>.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19-04- 05.02/3/126.00.1/Б/ОК20- 2025
	Екземпляр № 1	Арк 36/29

2. Грицаєнко Г.І., Грицаєнко М.І. Аналіз господарської діяльності: навчальний посібник. Мелітополь: Люкс, 2021. 260 с. URL: <http://surl.li/eeigzd>.

Тема 5. Попередня оцінка проєкту

5.1. План семінарського заняття

1. Сутність проєкту, його концептуальні положення (Життєвий цикл проєкту).
2. Оцінка умов виконання проєкту.
3. Розробка прогнозу грошових потоків.
4. Оцінка ризиків в проєктному аналізі.

5.2. Навчальні завдання

Завдання 5.1

Необхідно обчислити абсолютний приріст, темп зростання, темп приросту базисним і ланцюговим способами, а також абсолютне значення 1 % приросту за даними табл. 5.1. Зробити висновки.

Таблиця 5.1. Аналіз динаміки грошових потоків підприємства

Квар тал	Грошові потоки, тис. грн.	Абсолютний приріст, тис. од.		Темп зростання, %		Темп приросту, %		Абсолютне значення 1 % приросту, тис. грн.
		б	л	б	л	б	л	
1	2670	х	х	х	х	х	х	х
2	3437							
3	4350							
4	5480							

Завдання 5.2

Необхідно знайти прогнозне значення грошових потоків на 2024 рік, якщо відомо дані за 2019 р. – 53,2 тис. грн., 2020 р. – 47,8 тис. грн., 2021 р. – 39,3 тис. грн., 2022 р. – 28,4 тис. грн., 2023 р. – 24,3 тис. грн. (табл. 5.2).

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19-04- 05.02/3/126.00.1/Б/ОК20- 2025
	Екземпляр № 1	Арк 36/30

Таблиця 5.2. Розрахункова таблиця для обчислення прогнозного значення

Роки	Грошові потоки, тис. грн.	t	t^2	yx	Y_t розрахункове
2019	53,2				
2020	47,8				
2021	39,3				
2022	28,4				
2023	24,3				
Разом					
2024					

$$a_1 = \frac{\sum y \times t}{\sum t^2}$$

$$a_0 = \frac{\sum y}{n}$$

$$Y_t = a_0 + a_1 \times t$$

5.3. Тестові завдання

1. Сукупність факторів, що переважно позитивно впливають на діяльність підприємства, альтернативи, які може використати підприємство для досягнення стратегічних цілей?

- А. Слабкі сторони
- Б. Сильні сторони
- В. Можливості
- Г. Загрози
- Д. Всі відповіді правильні

2. Сукупність факторів, що переважно негативно впливають на діяльність підприємства, будь-які процеси або явища, що перешкоджають руху підприємства в напрямі досягнення своїх місії та цілей?

- А. Слабкі сторони
- Б. Сильні сторони
- В. Можливості
- Г. Загрози
- Д. Всі відповіді правильні

3. Заходами щодо зниження ризику невідповідності готового продукту

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19-04- 05.02/3/126.00.1/Б/ОК20- 2025
	Екземпляр № 1	Арк 36/ 31

(послуги) запитає клієнта є наступні:

- А. Аналіз позитивних відгуків про підприємство.
- Б. Аналіз негативних відгуків про підприємство.
- В. Аналіз позитивних та негативних відгуків про підприємство.
- Г. Взаємоконтроль показників якості між відділами на відповідність стандартам якості та безпеки
- Д. Аналіз позитивних та негативних відгуків про підприємство, взаємоконтроль показників якості між відділами на відповідність стандартам якості та безпеки

4. Заходами щодо зниження ризику втрати даних та тимчасового простою внаслідок кібератаки є:

- А. Зменшення витрат на програмне забезпечення від кібератак.
- Б. Відсутність резервних серверів.
- В. Розширення штату працівниками- спеціалістами з кібербезпеки,
- Г. Зменшення фонду оплати праці
- Д. Збільшення часу на виконання замовлення

5. Наслідками тимчасового простою внаслідок кібератаки для ІТ-підприємства є:

- А. Збільшення обсягу наданих послуг за звітний період.
- Б. Зменшення обсягу наданих послуг за звітний період
- В. Зростання позитивних відгуків про підприємство
- Г. Збільшення чистого доходу
- Д. Збільшення чистого прибутку

5.4. Рекомендована література

1. Бізнес-планування: навчальний посібник до виконання розрахункової роботи для студентів першого (бакалаврського) рівня галузі знань 07 «Управління та адміністрування» спеціальності 073 «Менеджмент» освітньо-професійної програми «Менеджмент і бізнес-адміністрування»

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19-04- 05.02/3/126.00.1/Б/ОК20- 2025
	Екземпляр № 1	Арк 36/ 32

першого. Уклад.: Ж. Жигалкевич. – Електронні текстові дані (1 файл: __ Мбайт). Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2021. 36 с. URL: <http://surl.li/ixnktw>.

2. Грицаєнко Г.І., Грицаєнко М.І. Аналіз господарської діяльності: навчальний посібник. Мелітополь: Люкс, 2021. 260 с. URL: <http://surl.li/eeigzd>.

Тема 6. Оцінка результативності проєкту

6.1. План семінарського заняття

1. Визначення ефективності проєкту.
2. Оцінка грошових потоків за проєктом.

5.2. Навчальні завдання

Завдання 6.1

Обчислити точку безбитковості за умови виробництва двох продуктів, вказати ризики, що впливають на фінансовий результат і безперервність діяльності. Розрахунок точки безбитковості наведено в табл. 6.1. Обґрунтувати стратегію розподілу прибутку.

Таблиця 6.1. Розрахунок точки безбитковості проєкту «Соняшник»

Варіант	Продукт	Виробнича потужність за рік, од	Змінні витрати, грн.	Постійні витрати, грн.	Чистий дохід плановий, грн.	Чистий дохід безбитковий, грн.
1	2 продукти	1000	25670	56000	110000	
2	2 продукти	1000	38000	56000	110000	
3	2 продукти	1000	40500	56000	130000	
4	2 продукти	1000	47100	56000	140000	

Розрахунок точки безбитковості у грошовому вираженні за двома продуктами проводиться за формулою:

$$ТБ = \frac{ПВ \times ЧД_{пл}}{ЧД_{пл} - ЗВ},$$

де ТБ – точка безбитковості (обсяг продажів) у грошовому вираженні;

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19-04- 05.02/3/126.00.1/Б/ОК20- 2025
	Екземпляр № 1	Арк 36/33

ПВ – сума постійних витрат;

ЧД_{пл} – плановий чистий дохід;

ЗВ – змінні витрати.

Завдання 6.2

Обчислити основні фінансові показники в табл. 6.2.

Таблиця 6.2. Основні фінансові показники в розрізі місяців за 1 рік роботи проекту, тис. грн.

Показник	1 рік											
	1 міс	2 міс	3 міс	4 міс	5 міс	6 міс	7 міс	8 міс	9 міс	10 міс	11 міс	12 міс
Виручка	100	50	70	100	120	45	80	90	90	95	99	130
ПДВ												
Чистий дохід												
Витрати	50	30	20	50	70	30	40	55	60	65	70	105
Податок на прибуток												
Чистий прибуток												

Завдання 6.3

Необхідно оцінити ефективність проекту (табл. 6.3), якщо чистий прибуток за 1 рік = 30000 грн., 2-3-4 роки 105000 грн, амортизаційні витрати 32450 грн. щорічно, загальна вартість проекту 234700 грн.

Таблиця 6.3. Фінансовий план: оцінка ефективності проекту

Рік	ЧП _i	АВ _i	CF _i	I _i	КД _i	CF _i *КД _i	I _i *КД _i	C _j
1-й	30000	32450		234700	0,781			
2-й	105000	32450		0	0,61			
3-й	105000	32450		0	0,477			
4-й	105000	32450		0	0,373			
Разом				234700	x			x

де: ЧП_i - чистий прибуток (фінансовий результат після сплати податків) за i-ий період; АВ_i - амортизаційні відрахування за i-ий період; CF_i - грошовий потік (CF = ЧП + АВ) за i-ий період; I_i - інвестиційні витрати проекту за i-ий період; КД_i - коефіцієнт дисконтування, визначений за ставкою d для i-го періоду;

CF_i*КД_i - продисконтований (приведений) грошовий потік за i-ий рік; I_i*КД_i - продисконтовані (приведені) інвестиційні витрати за i-ий рік; C_j - кумулятивний (накопичений) продисконтований грошовий потік за j-у кількість років.

Прибуток одержаний від проекту з врахуванням часу буде дорівнювати:

$$NPV = \sum_{i=1}^n CF_i \times КД_i - \sum_{i=1}^n I_i \times КД_i \text{ грн.}$$

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19-04- 05.02/3/126.00.1/Б/ОК20- 2025
	Екземпляр № 1	Арк 36/ 34

Індекс рентабельності інвестицій:

$$PI = \frac{\sum_{i=1}^n CF_i \times KD_i}{\sum_{i=1}^n I_i \times KD_i}$$

Дисконтований період окупності:

$$DPP = j + \frac{\sum_{i=1}^n I_i \times KD_i - C_j}{CF_{j+1} \times KD_{j+1}}$$

Завдання 6.4

Необхідно оцінити ефективність проекту (табл. 4), якщо чистий прибуток за 1 рік = 36000 грн., 2-3-4 роки 125000 грн, амортизаційні витрати 36450 грн. щорічно, загальна вартість проекту 245300 грн.

Таблиця 6.4. Фінансовий план: оцінка ефективності проекту

Рік	ЧПі	АВі	СFi	Ii	КДі	СFi*КДі	Ii*КДі	Cj
1-й	36000	36450		245300	0,781			
2-й	125000	36450		0	0,61			
3-й	125000	36450		0	0,477			
4-й	125000	36450		0	0,373			
Разом				245300	x			x

де: ЧПі - чистий прибуток (фінансовий результат після сплати податків) за і-ий період; АВі - амортизаційні відрахування за і-ий період; СFi - грошовий потік (CF = ЧП + АВ) за і-ий період; Iі - інвестиційні витрати проекту за і-ий період; КДі - коефіцієнт дисконтування, визначений за ставкою d для і-го періоду;

СFi*КДі - продисконтований (приведений) грошовий потік за і-ий рік; Iі*КДі - продисконтовані (приведені) інвестиційні витрати за і-ий рік; Cj - кумулятивний (накопичений) продисконтований грошовий потік за j-у кількість років.

Прибуток одержаний від проекту з врахуванням часу буде дорівнювати:

$$NPV = \sum_{i=1}^n CF_i \times KD_i - \sum_{i=1}^n I_i \times KD_i$$

Індекс рентабельності інвестицій:

$$PI = \frac{\sum_{i=1}^n CF_i \times KD_i}{\sum_{i=1}^n I_i \times KD_i}$$

Дисконтований період окупності:

$$DPP = j + \frac{\sum_{i=1}^n I_i \times KD_i - C_j}{CF_{j+1} \times KD_{j+1}}$$

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19-04- 05.02/3/126.00.1/Б/ОК20- 2025
	Екземпляр № 1	Арк 36/ 35

6.3. Тестові завдання

1. Показниками, що характеризують ефективність проєкту, є:

- А. Прибуток одержаний від проєкту з врахуванням часу
- Б. Дисконтований період окупності
- В. Індекс рентабельності інвестицій
- Г. Чистий прибуток
- Д. Всі відповіді правильні

2. Проєкт є ефективним, якщо індекс рентабельності інвестицій

становить:

- А. Більше 1
- Б. Більше 0,1
- В. Менше 1
- Г. Більше 0,2
- Д. Правильна відповідь відсутня

3. Показник, що характеризує тривалість повернення інвестованого капіталу за рахунок отримання поточних грошових потоків від реалізації проєкту:

- А. Прибуток одержаний від проєкту з врахуванням часу
- Б. Дисконтований період окупності
- В. Індекс рентабельності інвестицій
- Г. Чистий прибуток
- Д. Всі відповіді правильні

4. Показник, що дає можливість визначити ефект у відносному вимірі, в результаті зіставлення вигід і затрат проєкту, але не відображає фактичних результатів проєкту:

- А. Прибуток одержаний від проєкту з врахуванням часу
- Б. Дисконтований період окупності
- В. Індекс рентабельності інвестицій

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19-04- 05.02/3/126.00.1/Б/ОК20- 2025
	Екземпляр № 1	Арк 36/ 36

Г. Чистий прибуток

Д. Всі відповіді правильні

5. Обсяг або рівень операцій, при якому сукупний дохід дорівнює сукупним витратам, тобто це точка нульового прибутку або нульових збитків, називається:

А. Прибуток одержаний від проєкту з врахуванням часу

Б. Дисконтований період окупності

В. Індекс рентабельності інвестицій

Г. Чистий прибуток

Д. Точка беззбитковості

6.4. Рекомендована література

1. Бізнес-планування: навчальний посібник до виконання розрахункової роботи для студентів першого (бакалаврського) рівня галузі знань 07 «Управління та адміністрування» спеціальності 073 «Менеджмент» освітньо-професійної програми «Менеджмент і бізнес-адміністрування» першого. Уклад.: Ж. Жигалкевич. – Електронні текстові дані (1 файл: __ Мбайт). Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2021. 36 с. URL: <http://surl.li/ixnktw>.

2. Грицаєнко Г.І., Грицаєнко М.І. Аналіз господарської діяльності: навчальний посібник. Мелітополь: Люкс, 2021. 260 с. URL: <http://surl.li/eeigzd>.